

II f
594

DE TRIBVS COMMERCII INTER ANIMAM
ET CORPVS SYSTEMATIBVS
BREVITER DISSERIT
ET AD RENOVANDAM MEMORIAM
VIRI LIBERALISSIMI
IO. CHRISTOPHORI RICHTERI

AVDIENDAMQVE ORATIONEM
A

IO. GOTTHOLD GEISLERO FREIB

DISCIPVLO PROBO ET INDVSTRIO

DE EO VTRVM LECTIO DIARIORVM AD ERVDITIONEM
SVFFICIAT.

D. IV. NON. QVINCT. A. R. S. MDCCCLX
HABENDAM

SVMME REVERENDVM SACRORVM
ANTISTITEM

AMPLISSIMVM VRBIS SENATVM
CETEROSQVE REI LITTERARIAE FAVTORES

SVMMA OBSERVANTIA ET HVMANITATE
INVITAT

M. IO. ANDR. LVTHERVS
CONR

FREIBERGAE, Litteris MATTHAEANIS.

Quemadmodum arduum est et subdificile argumentum, de arctissima animae et corporis, partium quippe inter se distinctissimarum, coniunctione, vi cuius in agendo patendoque conspirant amice ac concurrunt: sic, non eisdem eruditorum, de intimo hoc, quod inter vtrumque intercedit, commercio, esse sententias, sed magnam hic inueniri opinionum varietatem, non est, quod miremur. Princeps autem causa, quam ob rem tot sententiarum, medicos inter ac philosophos, ortae sint dissensiones, est *πρώτον* illud *ψεύδος*, quod, neque immateriale cum materiali commercium habere, neque spiritum rem materiatae immediate afficere, adeoque neque animam in corpus, neque hoc in illam influere posse, sibi persuadent. Hunc errorem praeter alios in primis Ge. Ernest. STAHLIVS, iam sub prioris saeculi finem feliciter remouit, et tam a priori quam posteriori, vti loquuntur, demonstrauit, quam conueniens, quamque aequum sit, vt spiritus sapiens per corpus operetur, et hoc instrumento, ad fines suos obtinendos, vtatur. Id enim sua ipsius quemlibet docet experientia, ad cogitationes et decreta animae sequi motus in corpore, et, ad certas ab obiecto externo in organis sensoriis factas mutationes, oriri in animo repraesentationem illius obiecti sensibilis, et ad hanc repraesentationem sequi in voluntate vel appetitum illius rei, vel auersionem: vt ut modus, quo haec contingant, a variis varie explicetur, aut plane ignoretur. Interim nec illud diffiteri nolim, esse nonnullos, qui cum Christ. WOLFIO *Rat. Praelex in Mathesin et Philosophiam vniuersam*, p. 144. opinentur, hic committi vitium *subreptionis*, cum per experientiam nihil amplius, quam nutum mentis et motum in corpore vno eodemque fieri momento, cognoscamus, non autem mentem nutu suo esse causam illius motus. Quicquid autem eius rei sit, ad tria systemata, vt vocant, reuocari solent eruditorum hypotheses, quae excogitatae sunt, ad reddendam rationem commercii, inter animam et corpus intercedentis, et conuenientiae actionum, inde fluentis, et praeter haec tria aliud excogitari non posse, a priori demonstrat Ge. Bernh. BILFINGERVS, in *Commentatione hypothetica, de Harmonia animi et corporis humani maxime praestabilita, ex mente illustris*

stris LEIBNITII, Sect. II. §. 13. sqq. p. 10. sqq. Cui adstipulantur Sam. Christian. HOLLMANNVS, in *Dissert. I. de Harmonia inter animam et corpus praestabilita*, p. 6. 10. Sam. BILLEBIVS, in *Diss. an Harmonia praestabilita sit miraculum*, p. 8. Frid Phil. SCHLOSSERVS, in *Comment. de commercio animi et corporis*, p. 8. Frid Christ. BAVMEISTERVS, in *Institut. metaphysicis*, p. 472. Primum vocatur *Systema influxus physici*; alterum *Systema adfistentiae, siue caussarum occasionalium*; et tertium denique *Systema Harmoniae praestabilitae*. De singulis pauca, pro instituti ratione, afferre placet, ita tamen, vt, cum huius problematis solutio, qualis demum cunq̄ue hypothesis eligatur, exiguum, aut nullum plane, in altioris momenti disciplinis habeat vsum, nos, historici partes susceptri, recenseamus tantum, quid de hoc argumento statuerint eruditi, nec, quae harum opinionum proxime a verisimilitudine abfit, definiamus

Prima igitur hypothesis dicitur, Peripateticorum formula, *Systema influxus physici*, ex ea ratione, quandoquidem anima physice influere (hoc enim vocabulum adhibere solent,) in corpus, et corpus physice influere in animam putatur. Systema hoc alias quoque Systema *Aristotelico-Scholasticum*, et defensores eius *Influxistae*, seu *Influxionistae* appellantur. Consistit autem in eo, quod mens agere in corpus, et corpus vicissim in animam, et haec per illud suas habere sensationes ac perceptiones, hisque mediantibus, ideas suas atque iudicia producere, existimatur. Locum obtinuit hoc Systema inde ab Aristotelis tempore, vsque ad Cartesii aetatem, neque aliud, praeter hoc, in scholis philosophorum notum fuit.

CARTESIVS autem, negata animae vi corpus mouendi, et abiudicata corpori virtute ideas imprimendi, aliud Systema excogitauit. Quod igitur animae corporisque ministerio adscribere debebat, ipsi Deo tribuebat, opinatus, Deum sua virtute ἀμείτως, ad motus per obiecta externa in organis sensoriiis factos, perceptiones, siue ideas, in anima producere, et ad decretum animae motus in corpore excitare. Dicitur haec opinio *Systema Cartesianum*, ab auctore, itemque *Systema occasionale*, *Systema caussarum occasionalium*, *Systema adfistentiae*, quoniam in
eo

QK
TIA
594
X 36 86 477
eo animae et corpori nihil amplius relinquitur, quam occasio adfistendi
agendique, quae Deo ab alterutra parte praebetur; defensores autem
eius vocantur *Occasionistae*. Cum vero, stante hac hypothesi, omnis
voluntatis humanae libertas tollatur, et omnis animae perceptio, omnis-
que corporis motus voluntarius pro miraculo habendus sit, immo Deus
ipse omnium cogitationum, locutionum, actionumque, etiam malarum,
auctor effectorque statuatur, quod sine impietate ne cogitare quidem,
nedum dicere, licet: inde factum est, vt praeter eos, qui Cartesium
vnice sequuntur, Nic. MALEBRANCHIVM, Lud. de la FORGE,
Bern. CONNORIVM, Io. CLAVBERGIVM, Petr. BAELIVM, Christoph.
WITTICHIVM, Ant. le GRAND, et ex Germanis Io. Christoph. STVR-
MIVM, pauci reperti sint, qui eidem adstipularentur.

Restat tertia sententia, cuius auctor est Godofr Guil. LEIBNITIVS, sum-
mus Germaniae philosophus, qui, animam vi sua omnes ideas successiue
euolvere, quae actionibus corporum in organa sensoria respondeant; cor-
pus vero omnes motus, appetitibus animae conuenientes, producere,
statuebat; Deum tamen inter vtriusque substantiae actiones praestabili-
visse exactam harmoniam, per et propter quam mentis cogitationes et
corporis motus semper conspirent, quamuis vnum in alterum haud agat.
Illustrare solent hanc amicissimam motuum corporis, operationumque
mentis, consensionem exemplo, a duobus diuersis horologiis, exactissi-
me inter se consentientibus, petito. Quemadmodum enim, sapiens
artifex duo horologia per artem suam tam artificiose construere nouit,
vt perpetuo sibi respondeant, exactissimamque in indicandis horis ser-
uent harmoniam, quamuis neutrum in alterum agat: ita Deum, pro-
nunciant, sapientia sua animum et corpus in homine adeo harmonice
coniunxisse, vt summa mutationum et operationum consensio, sine
mutuo influxu, in illis deprehendatur. Animus erat historiam huius
hypotheseos Leibnitianae, de Harmonia praestabilita, commemorare,
quae multas nostra aetate controuersias, magna animorum contentione
agitatas, excirauit: sed cum chartae angustia, et rerum dicendarum co-
pia, impedimento sint, quo minus id fieri possit, rem omnem
in aliud tempus differre cogor

UD 18

Q. N. 357, 10.

II f
594

DE TRIBVS COMMERCII INTER ANIMAM
ET CORPVS SYSTEMATIBVS
BREVITER DISSERTIT
ET AD RENOVANDAM MEMORIAM
VIRI LIBERALISSIMI
IO. CHRISTOPHORI RICHTERI
AVDIENDAMQVE ORATIONEM

A

IO. GOTTHO

DISCIPVLO

DE EO VTRVM LEC

D. IV. NON.

SVMME REV

AN

AMPLISSIM

CETEROSQVE RE

SVMMA OBSER

M. IO. A

FREIBERG

